

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Beslut

1 (8)

Datum

2023-04-17

Ärendebeteckning

522-1560-2023

Svensk Kärnbränslehantering AB
Box 3091
169 03 Solna

Delgivningskvitto

Dispens från fridlysningsbestämmelserna i artskyddsförordningen (2007:845) för att fånga och flytta exemplar av vanlig padda *bufo bufo*, vanlig groda *rana temporaria*, mindre vattensalamander *lissotriton vulgaris* och åkergroda *rana arvalis*

Beslut

Länsstyrelsen meddelar dispens med stöd av 14 § respektive 15 § artskyddsförordningen (2007:845) för att för att fånga och flytta exemplar av vanlig padda *bufo bufo*, vanlig groda *rana temporaria*, mindre vattensalamander *lissotriton vulgaris* och åkergroda *rana arvalis*.

För dispensen gäller följande villkor:

1. Flytt av individer får genomföras till lämpliga vattenområden inom fastigheterna Östhammar Forsmark 3:32 och 6:20, Uppsala län. Val av plats ska göras utifrån art och antal individer som fångas i syfte att undvika överetablering i enskilda dammar. Planering och genomförande av åtgärden ska göras i samråd med sakkunnig inom groddjur.
2. Djuren ska hanteras så kortvarigt som möjligt och på sådant sätt att risk för att de skadas eller dödas undviks. Fångstthinkar ska förses med fuktigt substrat. Förvaring av djuren ska ske i enlighet med Jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om transport av levande djur SJVFS 2019:7.
3. Smittspridning mellan individer och vatten ska undvikas. All utrustning som är i kontakt med djuren ska desinficeras mellan respektive hantering. All utrustning som används i vatten ska desinficeras så att smittspridning inte sker.
4. Under den tidsperiod som åtgärderna utförs ska SKB årligen rapportera till tillsynsmyndigheten avseende de groddjur som

fångats och flyttats. Av rapporten ska art, antal individer och vilken damm de flyttats till framgå.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

SKB har i mål M 1333-11 ansökt om tillstånd enligt miljöbalken till befintlig och planerad verksamhet vid anläggningar som ingår i ett sammanhängande system för slutförvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall. Vid etablering av slutförvarsanläggningens ovanmarksdelar i Forsmark behöver ett cirka 7 ha stort område fyllas ut med massor. Inom detta område, ovan slutförvarsanläggningens planerade undermarksdelar, finns en göl (göl 12) med god förekomst av gölgroda och större vattensalamander. Regeringen har beslutat om tillåtlighet avseende den ansökta verksamheten med ett slutförvar för använt kärnbränsle.

Länsstyrelsen i Uppsala län har genom beslut den 6 juni 2013 (dnr 522-4440-11) meddelat SKB dispens enligt artskyddsförordningen. Bland annat för att fånga och flytta större vattensalamander och gölgroda och dessas rom och yngel från denna göl till nyanlagda gölar (punkt f). Länsstyrelsens beslut överklagades till mark- och miljödomstolen som den 8 januari 2014 beslutade att vilandeförklara målet och inhibera verkställigheten av länsstyrelsens beslut.

Genom deldom den 16 december 2022 i mål nr M 4617-13 upphävde mark- och miljödomstolen inhibitionen och avslog överklagandena i den del som avsåg att fånga och flytta större vattensalamander och gölgroda och dessas rom och yngel från gölar som fylls igen, till nyanlagda gölar (punkt f). Mark- och miljödomstolen beslutade även om ett ytterligare villkor för dispens enligt punkt f.

Fångst och flytt av större vattensalamander och gölgroda och dessas rom och yngel till nyanlagda dammar ska, i syfte att kunna bygga ett slutförvar, utföras vid lämplig tidpunkt varje år till dess att befintliga gölar fylls igen.

I övriga delar av mark- och miljödomstolens mål nr M 4617-13 är den överklagade dispensen från länsstyrelsen fortsatt inhiberad. Fångst och flytt av andra groddjur än gölgroda och större vattensalamander har inte hanterats inom ramen för den inhiberade dispensen. I det ärendet medgav länsstyrelsen dispens för att döda och skada exemplar av dessa arter (punkt d och e).

Ansökan

Åtgärden

SKB har nu påbörjat det närmare arbetet med att genomföra flytten av gölgroda och större vattensalamander i enlighet med deldom. Den planerade flytten innebär att gölgrödor och större vattensalamandrar fångas i så kallade fallfällor för att sedan flyttas och släppas ut till de anlagda gölarna. Denna metod innebär risk för att SKB även fångar enstaka exemplar av arterna vanlig padda, vanlig groda, och åkergroda samt upp till ett par hundra exemplar av mindre vattensalamander. Som en ytterligare skyddsåtgärd önskar därför SKB flytta även de exemplar av dessa arter som fångas till nyanlagda gölar.

Aktuell ansökan omfattar därmed dispens enligt 14 och 15 §§ artskyddsförordningen (2007:845) för att fånga och flytta exemplar av vanlig padda *bufo bufo*, vanlig groda *rana temporaria*, mindre vattensalamander *lissotriton vulgaris* och åkergroda *rana arvalis* från göl 12 till anlagda gölar inom de av SKB ägda fastigheterna Östhammar Forsmark 3:32 och 6:20.

Av villkor 9 i den meddelade dispensen rörande flytt av gölgroda och större vattensalamander följer att *"fångst och flytt av större vattensalamander och gölgroda och dessas rom och yngel till nyanlagda dammar ska utföras vid lämplig tidpunkt varje år till dess att befintliga gölar fylls igen."*

SKB avser att genomföra flytten under perioden april-juni med start år 2023 och därefter årligen fram till dess att gölen är igenfylld. Vidare framgår av villkor 6 till den meddelade dispensen att SKB årligen ska rapportera resultat från inventeringar och uppföljning samt utförda skötselåtgärder och andra åtgärder till tillsynsmyndigheten (länsstyrelsen). Mot bakgrund av ovanstående föreslår SKB därför att SKB i samband med ovanstående rapportering för åtgärder avseende större vattensalamander och gölgroda årligen rapporterar även varje flyttat groddjur enligt nu sökt dispens till tillsynsmyndigheten. SKB föreslår att den nu sökta dispensen förenas med följande villkor.

- *Under den tidsperiod som åtgärderna utförs ska SKB årligen rapportera till tillsynsmyndigheten avseende de groddjur som fångats och flyttats.*

Skäl för dispens

Av ansökan framgår följande skäl för dispens.

SKB avser fånga och flytta dessa fyra arter samtidigt och på samma sätt som den större vattensalamandern och gölgrodan. Om dispens inte meddelas måste SKB i förekommande fall släppa ut infångade exemplar av vanlig padda, vanlig groda, mindre salamander och åkergroda i samma omgivning som de fångas. Det innebär vidare en risk för att exemplar av dessa arter fångas och släpps ut upprepade gånger. Förutom

att upprepade fångster utsätter individerna för onödig stress skulle alltså livsmiljön för dessa fyra arter förbättras om de flyttades. Det finns således ingen annan lämplig lösning.

Arterna vanlig padda, vanlig groda och åkergroda har inte särskilt inventerats men enstaka individer har noterats vid den årliga inventeringen av gölgroda. Det är dock troligt att det finns god förekomst av dessa arter. Arten mindre vattensalamander har registrerats i 15 av 22 undersökta gölar i området vilket indikerar att det även finns god förekomst av denna art. Bevarandestatus för samtliga fyra arter är gynnsam, såväl lokalt som i arternas naturliga utbredningsområden. Den sökta åtgärden att flytta exemplar av dessa arter bedöms gynna samtliga arters respektive population.

Vad gäller det ytterligare dispensrekvisitet i förhållande till åkergroda är det ett allt överskuggande allmänintresse att kunna lokalisera ett slutförvar för kärnavfall på den miljömässigt bästa platsen.

Slutförvaret för använt kärnbränsle är en samhällsviktig anläggning och utgör ett nödvändigt led i den svenska energiproduktionen. Området för den planerade slutförvarsanläggningen är utpekad som riksintresse för slutlig förvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall. Efter mer än 30 års forskning, undersökningar och utredningar har SKB valt att förlägga slutförvaret till det nu aktuella området i Forsmark. Huvudskälet för valet är att det cirka 500 meter under markytan finns en geologisk formation (bergplint) som bedöms uppfylla de höga krav som ställs på att slutförvaret ska vara säkert såväl under drift som lång tid efter förslutning. Vidare har regeringen i beslut den 27 januari 2022 meddelat att den planerade slutförvarsanläggningen är tillåtlig enligt 17 kap. miljöbalken. Faktorer som kärnteknisk säkerhet och strålskydd har varit styrande parametrar i urvalsprocessen för slutförvaret.

Slutförvarsanläggningens övriga delar, exempelvis plats för ramp och ovanmarksanläggningar, har anpassats till slutförvarets läge. Det finns alltså mycket starka skäl för att slutförvarsanläggningens ovanmarksanläggningar lokaliseras inom det planerade verksamhetsområdet.

Motivering till beslutet

Arter fridlysta enligt 4 a § artskyddsförordningen

Åkergroda är fridlyst enligt 4 a § artskyddsförordningen (2007:845).

Åkergrodan är klassad som livskraftig enligt den nationella rödlistan från 2020. Länsstyrelsen gör bedömningen att:

1. Det saknas annan lämplig lösning för att hantera fångst av andra groddjur vid flytten av gölgroda och större vattensalamander.
2. Den tillfälliga fångsten som ansökan avser bedöms inte påverka upprätthållandet av artens bevarandestatus om den utförs enligt ansökan samt villkoren i detta beslut. Åtgärden bedöms minska

antalet individer som dödas då anläggningsarbetet inom området påbörjas.

3. Dispensen behövs av hänsyn till allmän hälsa och säkerhet eller av andra tvingande skäl som har ett allt överskuggande allmänintresse. Tillåtlighet för anläggandet av slutförvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall har medgivits av regeringen.

Länsstyrelsen finner med hänvisning till ovanstående att dispens från 4 a § artskyddsförordningen kan medges.

Den metod som används för fångst är selektiv såtillvida att dispensen omfattar förekommande arter i området och bedöms inte innebära hot mot eller störning av lokala populationer, kravet i 5 § artskyddsförordningen är därmed uppfyllt.

Arter fridlysta enligt 6 § artskyddsförordningen

vanlig padda *bufo bufo*, vanlig groda *rana temporaria* och mindre vattensalamander *lissotriton vulgaris* är fridlysta enligt 6 § artskyddsförordningen i hela landet. Arterna är klassade som livskraftig enligt den nationella rödlistan från 2020. Länsstyrelsen gör bedömningen att:

1. Det saknas annan lämplig lösning för att hantera fångst av andra groddjur vid flytten av gölgroda och större vattensalamander.
2. Den tillfälliga fångsten som ansökan avser bedöms inte påverka arternas bevarandestatus om den utförs enligt ansökan samt villkoren i detta beslut.

Länsstyrelsen finner med hänvisning till ovanstående att dispens från 6 § artskyddsförordningen kan medges.

Villkor

SKB har ansökt om dispens för att flytta groddjuren till de anlagda dammarna. Eftersom det inte går att förutsäga hur många individer som totalt kommer att fångas in och flyttas, anser länsstyrelsen att det finns en viss risk för överetablering, det vill säga att bärkraften i de anlagda dammarna överskrids. Även predation mellan arter kan uppstå. Detta kan leda till negativa konsekvenser för populationerna.

Länsstyrelsen anser därför att det inom ramen för nu aktuell dispens ska finnas utrymme att anpassa åtgärden och, vid behov, även flytta individer till andra dammar än de som anlagts, om risk för överetablering uppstår. Val av damm för flytt ska göras utifrån hur många arter och individer som fångas för att undvika överetablering i enskilda dammar. Planering och genomförande av åtgärden ska göras i samråd med sakkunnig inom groddjur.

Djuren ska hanteras så kortvarigt som möjligt och på sådant sätt att risk för att de skadas eller dödas undviks. Fångstthinkar ska förses med

fuktigt substrat för att undvika uttorkning. Förvaring av djuren ska ske i enlighet med vad som framgår av Jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om transport av levande djur SJVFS 2019:7.

För att undvika smittspridning mellan infångade djur och mellan vatten ska all utrustning som är i kontakt med djuren ska desinficeras mellan respektive hantering. All utrustning som används i vatten ska desinficeras så att smittspridning inte sker.

Bestämmelser som beslutet grundas på

Enligt 4 a § artskyddsförordningen (2007:845) är det förbjudet att, i fråga om sådana vilt levande djurarter som har markerats med N eller n i bilaga 1,

1. avsiktligt fånga eller döda djur,
2. avsiktligt störa djur, särskilt under djurens parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder,
3. avsiktligt förstöra eller samla in ägg i naturen, och
4. skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplats.

Förbudet gäller alla levnadsstadier hos djuren.

Enligt 5 § artskyddsförordningen är det i fråga om sådana vilt levande djurarter som i bilaga 1 har markerats med N, n eller F är det förbjudet att för fångst eller dödande använda medel eller metoder som inte är selektiva och som lokalt kan medföra att populationen av arten försvinner eller utsätts för en allvarlig störning. Fångst eller dödande får inte ske från motorfordon i rörelse eller från flygplan.

Enligt 6 § artskyddsförordningen är det i fråga om sådana vilt levande kräldjur, groddjur och ryggradslösa djur som anges i bilaga 2 till förordningen förbjudet att i den omfattning som framgår av bilagan

1. döda, skada, fånga eller på annat sätt samla in exemplar, och
2. ta bort eller skada ägg, rom, larver eller bon.

Enligt 14 § artskyddsförordningen får länsstyrelsen i det enskilda fallet ge dispens från förbudet i 4-5 och 7 §§ som avser länet eller en del av länet. En dispens får ges endast om

1. det inte finns någon annan lämplig lösning,
2. dispensen inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde, och
3. dispensen behövs
 - a) för att skydda vilda djur eller växter eller bevara livsmiljöer för sådana djur eller växter,
 - b) för att undvika allvarlig skada, särskilt på gröda, boskap, skog, fiske, vatten eller annan egendom,
 - c) av hänsyn till allmän hälsa och säkerhet eller av andra tvingande skäl som har ett allt överskuggande allmänintresse,
 - d) för forsknings- eller utbildningsändamål,
 - e) för återinplantering eller återinförsel av arten,

f) för den uppfödning av en djurart eller den artificiella förökning av en växtart som krävs för återinplantering eller återinförsel enligt e, eller g) för att under strängt kontrollerade förhållanden selektivt och i liten omfattning tillåta insamling och förvaring av vissa exemplar i en liten mängd. Förordning.

Enligt 15 § artskyddsförordningen får länsstyrelsen i det enskilda fallet ge dispens från förbudet i 6, 8 och 9 §§ som avser länet eller del av länet, om det inte finns någon annan lämplig lösning och dispensen inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde.

Information

Detta beslut om dispens från artskyddsförordningen innebär inte att dispens från annan eventuell lagstiftning har medgivits. För åtgärder inom skyddade områden, t.ex. naturreservat, natura 2000-områden etcetera kan ytterligare tillstånd/dispens krävas. Prövning enligt djurskyddslagstiftning kan krävas.

Ni kan överklaga beslutet

Se bilaga med överklagandehänvisning.

Beslutande

Beslutet har fattats av naturvårdshandläggare Emilia Wolfhagen.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kopia till

Sara Norden, SKB, sara.norden@skb.se

Mannheimer Swartling Advokatbyrå AB, martin.johansson@msa.se,
caroline.perlstrom@msa.se

Naturvårdsverket, registrator@naturvardsverket.se

Östhammars kommun, osthammardirekt@osthammar.se

Bilaga

1. Överklagandehänvisning mark- och miljödomstolen

Ni kan överklaga beslutet hos mark- och miljödomstolen

Om ni inte är nöjda med Länsstyrelsens beslut, kan ni skriftligen överklaga beslutet hos mark- och miljödomstolen.

Så här överklagar Ni beslutet

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska ni lämna eller skicka er skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Uppsala län antingen via e-post; uppsala@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Uppsala län, 751 86 Uppsala.

Tiden för överklagande

Ert överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag ni fick del av beslutet. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ert överklagande kan ni be att få ytterligare tid till att utveckla era synpunkter och skälen till att ni överklagar. Sedan är det mark- och miljödomstolen som beslutar om tiden kan förlängas.

Parter som företräder det allmänna ska ha kommit in med sitt överklagande **inom tre veckor** från den dag då beslutet meddelades.

Ert överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som ni överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur ni vill att beslutet ska ändras.
- Varför ni anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Om ni har handlingar som ni anser stödjer er överklagan så bör ni bifoga kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om ni behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om ni anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt er ska ombudet underteckna skrivelsen samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer. Ombudet bör också bifoga en fullmakt.

Behöver ni veta mer?

Har ni ytterligare frågor kan ni kontakta Länsstyrelsen via e-post, uppsala@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-223 30 00. Ange diarienummer 1560-2023.